

ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАВЛЕННЯ САЮЗА ПІСЬМЕНІКАЎ БССР

№ 10 (1544)

Пятніца, 3 лютага 1961 года

Цана 4 кап.

РОЗДУМ ЛЯ ТЭЛЕВІЗАРА

Кастусь ГУБАРЭВІЧ

У мінескі тэлевізійным атэме зарэгістравана больш 60 тысяч тэлевізараў. Гэта азначае, што кожны вясляр перад маленькім экранам сядзіць самае мале 200 тысяч чалавек. Садзіцца з наладзенай пачуццямі і ўважліва ўсё тое, дзеяга чаро не шкада ахварываць цэлы вечар. А то і кожны вечар.

На Мінску тэлеустудыю прыходзіць многа пісьмаў з падавай за тую ці іншую перадачу. Пішуць людзі, надзеі якіх спраўдзіліся, калі яны садзіліся глядзець чарговую праграму. І прадаў, нельга не ўспоміць транс-ліній іматэрыялічных каментарыяў, спартыўных сустрэч, вясельна-аператыўных дамаганняў і іншых, у якіх паказаліся важныя дзеі, дакументальныя фільмы, якія рэзка можа збавіць у кінатэатрах, роліны ішожа падзеі сушыся.

Яшчэ не так даўно студыя арганізавала вельмі цікавую перадачу ў выглядзе буйных балетаў, якія паказваліся ад цэмпіральнага і расказанага гледачам усе прадаў аб ізуверх-піндэсцінах.

А ці мала выступіла ў экраны нашых тэлевізараў перадачы людзей калгасцаў, заводаў, фабрык, вучоных, пісьменнікаў, мастакоў і іншых! За ўсё гэта скардаў нельга не быць удзячным нашай тэлеустудыі.

Разам з тым на студыю прыходзіць пісьмаў (і не мала!), у якіх гледачы і вышэй паставілі дакранюць тэлеустудыю на ідульня перадачы. І таксама нельга не ўспоміць без жалю за странныя неадпаведныя перадачы, якія нічога не даюць ні розуму, ні сэрцу. А іх было не мала. І асабліва па рэзультатах навуковай, тэхнічнай, а часам і палітычнай прапаганды.

Каму, напрыклад, прыспела глядзець многа навукова-папулярных фільмаў, у якіх папулярнаму тэатру ішожа вучаць асновы спецыяльнага профілю. Не заду-маваючы і многа паставілі асновы рэпартажаў, якія студыя прыводзіць у экраны, спартыўнае залаў, запісы, факты і іншых месц. Выду-кава і папулярна адчуваць сабе ў неабходнай абстаноўцы, асабліва калі ты можаш выбраць найбольш цікавы момант, вытаніць, не ўмюць расказаць жыццё, неспраўдліва гутарку з людзьмі. Яшчэ зусім нядаўна, 18 студзеня, гледачы адчуваў нешта падобнае ў часе перадачы з мінскага тэатра-кампанія, або 21 студзеня ў перадачы са спартыўнага зала стадыёна «Дынама».

У рэдакцыі «Тэлевізійных пава-дач» пачынае вызначацца нейкая аднастайнасць. Рэжысёры і аператары перамаюць, самія горшыя фільмы і амаль ў кожны выпуск «Тэлевізійных павадач» даюць на два, а то і на тры сюжеты, у якіх паказаны стэкі, аргументы, вытанічы прамысл, ілюстрацыі і менш за ўсё — жывое жыццё ў яго нейкіх неспраўдлівых, хлапоцунных праявах.

Тэлебачанне — справа новая, жы-вае. І страшыць за ўсё пераносіць у яго гатовыя штаны, мёртвае схему. Для тэлебачання патрэбны не проста хрыпкія сюжеты, а факт, падзея з пэўным ітымным падтэкстам, з раз-лікам на пэўную спадгаліную ўме-шаннасць і амаль якіх сядзіць перад тэле-экранам адлі на адлі з гэтым фак-там.

Для такога гледача трэба не лек-цыя, а залучэння гутарка, не газет-ны штат, а жывое чалавечае слова. Цяжка ўважліва, каб да нас прыйшоў у дом гэты, азімаць і незвычайна ча-лавец, сеў перад гаспадарам і па-чаў чытаць даклад ці лекцыю аб на-вучэнні.

П. Панчанкі, П. Пестрака, М. Абра-мыча, А. Вялюгіна, М. Луканіна, С. Грахоўскага, І. Грамоўна і інш. бачылі лепшыя паставы беларускіх тэатраў, выступілі мастацкі і са-мадзейныя калектывы.

Але і ў гэтых перадачах трэба мно-га шукць новага і арыгіналь-нага. Выступілі паставы і пісьмен-нікаў пакуль яшчэ не сістэматычна, (Заканчае на 2-й стар.).

У Саюзе пісьменнікаў БССР На секцыі пазіі Саюза пісьмен-нікаў БССР дзім абмяркоўваец пра-ект выдання Анталогіі беларускіх пазіі на славіцкай мове, якая паві-на выйсці ў Браніславе. Укладальні-камі анталогіі, супрацоўнікамі Сла-віцкай анталогіі, супрацоўнікамі Анталогіі пазіі павіна быць Іван Куляш, па-дрыхтатарам Іван Цішка, апрацоў-чыкамі І. Броўка, Н. Глебаў, Е. Лос, А. Ру-сецькі, Я. Семжон, М. Танка і інш.

На паставі адбываецца збор-нік выбранных твораў Івана Куляша, падрыхтатарам да выдання на бла-гародскай мове (укладальнік зборніка Н. Глебаў). Завершаныя план ра-боты секцыі пазіі на лютым—сакавік.

Вісокае званне Іван Осіпавіч Цішка дзесяць год працуе кіраўніком. Яго добра ведаюць жыхары вёсак Грабала, Угрынь, Алексіні і іншых, куды ён раней прыязджаў з кінаперасоўкай. Два гады назад Іван Цішка пера-ходзіў працаваць у Дзяржспецкі на-вукова-навукова.

Колькі добрага гавораць пра гэта-га чалавека і ў Дзяржспецкі. Умюць прагавіць твораў, якіх у нас няма, дазваляе І. Цішка рэгулярна пе-рапрацаваць планы аўдыявізуальных фільмаў. З году ў год Іван Осіпа-віч ідзе на ўсё пачынаючы ў першыя гады інфармацыйна-тэлевізійнага рэ-валюцыянальнага года ён выка-наў да дэ Савецкай Канстытуцыі.

За выдання паказкі І. Цішка-на неадраўна ўнагароджвалі са-працоўнікамі грамадства ўпраў-лення культуры, Беражэна залучае кінамажыст і Ганаровую грамаду Мі-ністэрства культуры БССР.

Жыхары вёсак Дзяржспецкі ведаюць свайго кінамажыста як добрага ак-тыўнага чалавека і члена выканава-цельскага Савета, старшыню парт-ыйнай арганізацыі ДСААФ калгаса імя Чарняхоўскага.

Наваўна І. Цішка ўключыўся ў барацьбу за званне ўдараўна камуні-стычнай працы.

З вялікім удзелам пад бурныя апладысмэнты прымаецца тэкст лісьма Цэнтральнаму Камітэту КПСС, у якім удзельнікі сходу за-пэўняюць ленынскі Цэнтральны Камі-тэт партыі і Мінку Сяргеявіна Хру-шчова ў тым, што камуністы і ўсе працаўнікі сельскай гаспадаркі Бе-ларусі не пашкадуць сіл і энэргіі для ажыццяўлення рашэнняў сту-дэнцкага Пленума ЦК, уносячы да-стоінны ўклад у справу стварэння багата сельскагаспадарчых прадук-таў у краіне, новымі поспехамі су-стрэчы ХХІІ з'езду КПСС.

МА ЗДМІНКУ: група Уздзельнікоў сходу актыву Кампартыі Беларусі. Злева направа: Г. І. ШАВЯКОЎ — Герой Сацыялістычнай Працы, ды-рэктар саўгаса «Рось» Ваўкавыскага раёна, Л. К. ПУГАЙКА — Герой Са-цыялістычнай Працы, старшыня кал-гаса «17 верасня» Глыбоцкага раёна, І. В. СЯРГЕЕЎ — Герой Сацыялістыч-най Працы, старшыня калгаса «Ма-мінтар» Магілёўскага раёна, А. Д.

КАЛІВА — Герой Сацыялістычнай Працы, брыгадзір транзітарнай бры-гады калгаса «Савецкая Беларусь» Го-рацкага раёна, В. П. КАРОТКАЯ — Герой Сацыялістычнай Працы, зені-тальніца па ільну калгаса «ХВІІ парт'езд» Талочынскага раёна, В. А. МУЛЕВА — звышніца па ільну і ку-курзе калгаса «Чырвоная Армія» Віцебскага раёна, К. П. АРЛОЎСкі — Герой Савецкага Саюза, Герой Са-цыялістычнай Працы, старшыня кал-гаса «Расцвет» Кіраўскага раёна.

Фота Л. Эйдзіна і Л. Папковіча.

НАСУСТРАЧ ХХІІ З'ЕЗДУ КПСС За вялікую культуру

Наша краіна рыхтуецца да ХХІІ з'езду партыі. Студэнцкі Пленум ЦК КПСС заклікаў працаўнікоў калгаснай вёскі да новых поспехаў ва ўдзеле сельскай гаспадаркі, каб нашы палі былі яшчэ больш урадлі-выя, каб з году ў год багаталі нашы калгасы, каб больш змажана жы-лі савецкія людзі. Гэта планы нашай партыі. А планы партыі — гэта дум-ка народа.

Працаўнікі нашага раёна актыўна ўзяліся за ажыццяўлення рашэнняў студэнцкага Пленума ЦК КПСС. Людзі ў нас дбайныя, гаспадар-лівыя. За апошнія гады мы сталі прадаваць дзіржаве больш мяса, ма-лалка, хлеба. Значна павялічыліся даходы калгасцаў і калгаснікаў. Гэта кілач нас у паход за вялікую куль-туру.

Цяпер у раёне няма ніводнага калгаса, дзе б не сяміцца лямпачка. Гэта або не гаварыла радзіў. У кожным калгасе маем па некалькі мураваных цагляных клубаў, многія з іх з паравым апагнеллем. За апошнія два гады мы набудавалі 16 клубаў. Сялета заканчым яшчэ пяць.

Праўда, кіраўнікі некаторых кал-гасцаў не адразу зразумелі ўсю важ-насць культурынага будаўніцтва, не хацелі выдаткоўваць на клубы зно-ві. Але іх абыхавася была зно-ві.

Студэнцкі Пленум ЦК КПСС на-мешчэ вялікія заданні да далейшага паскоранага развіцця ўсёх галін сельскагаспадарчай вытворчасці. Калектыву нашага інстытута пад кіраўніцтвам акадэміка М. Мацапу-ры распрацаваў тэхналогію і ствары-лі сістэму машын для асушэння і аса-вненія балот і забалочаных зямель: трактары балотнай мадыфікацыі з ля-бэдыма і аярнымі прыстававаннямі, плужныя канаваканальнікі, канавы-аўтаматычныя машыны, устаноўкі для ачысткі і паглыблення дна рэк і вадаёмаў, машыны для пракладкі кротавага дрэнажу, кустанэжы, агра-раты для асваення зямель, якія за-раслі хмызняком, і многія іншыя ма-шыны.

Вось, напрыклад, у калгасе імя Іжанава сем гадоў быў старшы-няй праўдзіла т. Дуброўскі. Яго папярэднік узяў зруб новага клуба. Той клуб стаў нясёкончаным, пакуль не вызвалілі т. Дуброўскага ад па-сады.

Пра гэтых кіраўнікоў стварылі грамадскую думку, як аб людзях, якія жылі ў нашым дзень. Мы цярпелі растаўчальні іх памылі. Для гэтага выкарыстоўвалі сатыру, крытыкавалі іх на партыйных кан-ферэнцыях. Аднак мы яшчэ сваёй мэтаю не дамагліся. Не ўсёды ў нас старшыня праўдзілаў дабры пра-культуру. Вось калгас імя Кірава Пакацкага сельсавета. Дарэчы, гэты калгас да нашага раёна далучылі з былога Савіцкага раёна. У калгасе няма ніводнага клуба, чырных ку-тоў.

Часам мы аднавова падходзім да ўдзельнікаў калгасцаў. Старшыня праўдзіла, напрыклад, добры гаспа-дар, хоць ён «сажымшык» культу-ры. І дзейнасць такога старшыні калгаса ўзвясляем. Бо глядзім на зно-ві. А вось, як адначываюць калгаснікі паста работы, як па-вышаюць свае веды — гэтымі ш-танімі мы яшчэ займаем мала. Асабліва ж старшыня калгасцаў дай-ша да таго, што нават энэргіі куль-туры не выкарыстоўваюць на пры-значэнне.

Людзі жылі на вёсцы па-нава-му. Як ніколі яны імкнуцца да ве-даў, культуры, мастацтва, многія ах-тываюцца ўдзельнічаць у самадзей-наці. Асабліва вяліка ў гэтым ро-ля сельскай інтэлігенцыі — наста-ўнікаў, аграмоўцаў, медыцынскіх ра-ботнікаў, аспірантаў, у Насімавіцкай, Шалавіцкай, Палескай і іншых с-ельскіх школах уздзельнічаюць у са-мадзейнасці.

У калгасе «Звезда» працуюць тры клубы. Яны добра абсталяваны і прыгожа аформлены. Суды на ве-чары абіраюцца многа калгаснікаў. І моладзь, і пахлыны ўдзельніча-юць у хоры, драматычным, танца-вальных гуртках. У клубе ёсць перао-вінаў галерэя. З Гомаля часта прыязджаюць мастакі і ілюст-ратары перадавоў ампіі, энэргіі. У гэтым калгасе землі горшыя, чым у калгасе Кірава Пакацкага сельса-вета. Але ўсё гэта ўсё дэні, бо праўдзіла артылі дае і пра куль-турныя патрэбы калгаснікаў.

Далейшы ўдзел сельскай гаспа-даркі не магчымы без паліпэнна-сана-паліпэнна і культурна-асветнай работы на вёсцы. Гэтаму забяспечыць нас партыя. Гэта ж асабліва падкрэслена ў наставані-і ЦК КПСС «Аб заданні партыйнай прапаганды ў сучасных умовах». Мы ведаем: высокая культура — гэта змажанае жыццё. Сельская ін-тэлігенцыя нашага раёна абавяз-на дапамагаць зрабіць у гэтым ро-ля ўсе клубы і бібліятэкі апарымі базамі месцовых партыйных аргані-зацый па ўкараненню ў жыццё ра-цыйнаў студэнцкага Пленума ЦК КПСС аб павялічэнні вытворчасці прадуктаў сельскай гаспадаркі. Усё і дзейнасць будзе скіравана на вы-кананне сацыялістычных абавяз-наў пачаў і саўгасцаў раёна.

Некалькі слоў пра нашы планы. Цяпер ужо амаль у кожнай вёска-зе калгаса і саўгаса працуюць ку-ль-турына-асветныя устаноўкі.

Але, як кажуць, не ўсё яшчэ ідзе гладка. У нашым раёне не хпае па-штыных культурна-асветных устано-ваў. Там, каб у калгасе быў добры кіраў-нік мастацкай самадзейнасці. Дзе гэ-тыя кадры браць? Па-штой, трэба «культура-асветныя устаноўкі пра-маць на вучобу энэргічных, талена-вітых людзей, выявіць іх на агіялах самадзейнасці. Варта арганізаваць у абласных цэнтрах курсы на падрых-тоўку мастацкіх кіраўнікоў для кал-гасных і сельскіх клубаў.

І не памятаю вышукваць каб пра-ехаў да нас у Чарніск энэргічна і з вобласці вышукваць лепшыя сама-дзейныя выканаўцы. А яшчэ горш-баўшыя гэта спецыялісты пахлы-на на паставіўшы работу ў раённых цэнтрах, каб дапамагчы творчаму ро-сту нашых самадзейных артыстаў. Нам трэба паліпэнна, культурнае абслугоўванне працаўнікоў калгаснай вёскі. Гэтае пытанне мы будзем ба-значна лгавіць вырашчыць, як і Ча-рніску працаваў Народны тэатр. Да-памагчы паліпэнна, майстэрства на-шых самадзейных актываў павінен аблісці Дом народнай творчасці. Але яго работнікі радзіць гэсі ў на-шым раёне.

І. ЛАЛЕНКА, першы сакратар Чарніскага РК КПБ.

Сямігадовы светлавослы хлопчык у залпенай камузі стаўу каля ложка хворай маці і ціха прасіў: — Мама, я і сёння пайду з хлопцамі на дарогу. Можна, сустрэну татку.

— Ну схады, Алёшынька, схады, сыноч, — казала яна і адваротна-лася за сцяны, каб сымі не заўважы-лі ёсць.

Вось за месяц бегав Алёша су-стракаць бацьку, але дарэмна. Затым хлопчык апынуўся ў Вы-шукіўскім шпітальным доме.

— Нікалаеў Аляксей Юхімавіч... Парадзіўся ў 1937 годзе... Бацька загінуў на вайне, маці хворая, — ад-казваў на пытанні выхавальніцы.

Наш Алёша ўжо заснаў, як нехта прысеў на яго ложка.

— Гэта я, Алёша.

Алёша пазнаў свайго таварыша Ваську.

— Я ведаю, чаму не спіш.

— Ну, чаму?

— Цукру шкада.

— Акуль непадець.

— Ведаю. Хлопцы ўзлі і зане-лі Любе Іванаўна, яна ж дужа сла-бая.

Алёша ўжо заснаў, як нехта прысеў на яго ложка.

— Гэта я, Алёша.

Алёша пазнаў свайго таварыша Ваську.

— Я ведаю, чаму не спіш.

— Ну, чаму?

— Цукру шкада.

— Акуль непадець.

— Ведаю. Хлопцы ўзлі і зане-лі Любе Іванаўна, яна ж дужа сла-бая.

Алёша ўжо заснаў, як нехта прысеў на яго ложка.

— Гэта я, Алёша.

Алёша пазнаў свайго таварыша Ваську.

— Я ведаю, чаму не спіш.

— Ну, чаму?

— Цукру шкада.

— Акуль непадець.

— Ведаю. Хлопцы ўзлі і зане-лі Любе Іванаўна, яна ж дужа сла-бая.

Алёша ўжо заснаў, як нехта прысеў на яго ложка.

— Гэта я, Алёша.

Алёша пазнаў свайго таварыша Ваську.

— Я ведаю, чаму не спіш.

— Ну, чаму?

— Цукру шкада.

— Акуль непадець.

— Ведаю. Хлопцы ўзлі і зане-лі Любе Іванаўна, яна ж дужа сла-бая.

Алёша ўжо заснаў, як нехта прысеў на яго ложка.

— Гэта я, Алёша.

Алёша пазнаў свайго таварыша Ваську.

— Я ведаю, чаму не спіш.

— Ну, чаму?

— Цукру шкада.

— Акуль непадець.

— Ведаю. Хлопцы ўзлі і зане-лі Любе Іванаўна, яна ж дужа сла-бая.

Алёша ўжо заснаў, як нехта прысеў на яго ложка.

— Гэта я, Алёша.

Алёша пазнаў свайго таварыша Ваську.

— Я ведаю, чаму не спіш.

— Ну, чаму?

— Цукру шкада.

— Акуль непадець.

— Ведаю. Хлопцы ўзлі і зане-лі Любе Іванаўна, яна ж дужа сла-бая.

Алёша ўжо заснаў, як нехта прысеў на яго ложка.

— Гэта я, Алёша.

Алёша пазнаў свайго таварыша Ваську.

— Я ведаю, чаму не спіш.

— Ну, чаму?

— Цукру шкада.

— Акуль непадець.

— Ведаю. Хлопцы ўзлі і зане-лі Любе Іванаўна, яна ж дужа сла-бая.

Алёша ўжо заснаў, як нехта прысеў на яго ложка.

— Гэта я, Алёша.

Алёша пазнаў свайго таварыша Ваську.

— Я ведаю, чаму не спіш.

— Ну, чаму?

— Цукру шкада.

— Акуль непадець.

— Ведаю. Хлопцы ўзлі і зане-лі Любе Іванаўна, яна ж дужа сла-бая.

Алёша ўжо заснаў, як нехта прысеў на яго ложка.

— Гэта я, Алёша.

Алёша пазнаў свайго таварыша Ваську.

— Я ведаю, чаму не спіш.

— Ну, чаму?

— Цукру шкада.

— Акуль непадець.

— Ведаю. Хлопцы ўзлі і зане-лі Любе Іванаўна, яна ж дужа сла-бая.

Алёша ўжо заснаў, як нехта прысеў на яго ложка.

— Гэта я, Алёша.

Алёша пазнаў свайго таварыша Ваську.

— Я ведаю, чаму не спіш.

— Ну, чаму?

— Цукру шкада.

— Акуль непадець.

— Ведаю. Хлопцы ўзлі і зане-лі Любе Іванаўна, яна ж дужа сла-бая.

Алёша ўжо заснаў, як нехта прысеў на яго ложка.

— Гэта я, Алёша.

Алёша пазнаў свайго таварыша Ваську.

— Я ведаю, чаму не спіш.

— Ну, чаму?

— Цукру шкада.

— Акуль непадець.

— Ведаю. Хлопцы ўзлі і зане-лі Любе Іванаўна, яна ж дужа сла-бая.

Алёша ўжо заснаў, як нехта прысеў на яго ложка.

— Гэта я, Алёша.

Алёша пазнаў свайго таварыша Ваську.

— Я ведаю, чаму не спіш.

— Ну, чаму?

— Цукру шкада.

— Акуль непадець.

— Ведаю. Хлопцы ўзлі і зане-лі Любе Іванаўна, яна ж дужа сла-бая.

Алёша ўжо заснаў, як нехта прысеў на яго ложка.

Дзейсная паэзія

У нас у гэтых знаходзіцца балгарскі пісьменнік і літаратурна-знаўца Георгій Вілчаў. Апошнія годкі Вілчаў працуе ў Славацкай акадэміі навук у Браціславе, дзе займаецца пытаннем славянскіх літаратурных сувязей. Зараз Г. Вілчаў складае і рэдагуе Анталогію беларускай паэзіі на славацкай мове, якая выйдзе ў Браціславе.

Васаў адмаўляе сучасную яму агіду буржуазную рэалінасць.

Мадэрністычная літаратурная вена ў Балгарыі не склалася ў асобны напрамак. Праўда, літаратурна-эстэты, якія групаваліся вакол часопіса «Місья» (рэдагаваў д-р К. Кростаў), ідэяна дэзарыентавалі многіх паэтаў. Але хіця некаторыя таленавітыя паэты пачатку нашага стагоддзя (П. Славейкаў, Р. Явараў, Д. Дабялянаў) і прымаклі ад часу да часу да мадэрнізму, у паэтычнай практыцы дасягнулі вышэйшых крытычнага рэалізму. Ідэяна і фармальна-эстэтычна яны дэманстравалі адмажжываліся ад Васава, але аб'ектыўна стаялі побач, на адным дэмакратычным фронце супраць буржуазнай рэалінасці. Іншымі толькі былі іх сюжэты і фармальныя аспекты крытыкі сучаснага грамадства.

Творчасць балгарскіх паэтаў так званых «сімвалістаў» кранае і хваляе сваім асабістым прэстам, сваім вострым і ў той жа час тонкім лірычным (Славейкаў), глыбока-эпічным і сацыяльна-рэалістычным (Явараў), грамадзянска-лірычным і іхнім чалавечым смутнасцю і іхнім чалавечым смутнасцю (Дабялянаў). Гэта паэзія, народная жыццём, толькі на першы погляд здавалася суб'ектыўнай; на самай справе і яна натхняла і заклікала да дзеяння, да рэвалюцыйнай рашучасці пакоўніц з усім, што прыняе і калечыць чалавека.

З бесперспектыўнасці крытычнага рэалізму Васава, з мадэрнісцкага адмажжываліся ў пачатку нашага стагоддзя балгарскія пралетарскія сацыялістычная паэзія. Яна старанна развівае Боцева і Васава, ахвотна скарыстоўвае сродкі выразнасці і сімвалістыцы ў сваёй незалежнай характарыстыцы старога свету. Але ставіць мэту, вызначае перспектыву і ўводзіць новага героя — рабочага. Пачалася эпоха спраўды новай балгарскай паэзіі. У першых вопытах гэтай паэзіі, самым відным прыкладам якой быў Д. Палінаў, прыметным уплыў навіны марксісцкай эстэтычнай называў і публіцыстыкі (Д. Балагюв, Г. Кіржаў) былі выдатны тэарэтыкі балгарскага рабочага руху. Але ні тэорыі, ні матуры вядуць унутраны грамадскі пераўтварэнні і іх рэка рэвалюцыйна-1905—1907 гг. не далі балгарскай паэзіі канкрэтны вобраз новага героя. Рабочы Палінава — гэта ішчэ схема, контуры і рамонтныя прывіды.

Аднак абвострання класавая супярэчнасці і перамогай Влкія Кастрычніцка сацыялістычна рэвалюцыйна дачынае гэтыя жыццё і канкрэтны змест гэтай эпохі знаходзім у творчасці выдатнага паэта і празаіка Івана Васава. Наглядзець на тое (а можа быць, якра дзякуючы гэтаму), што творчы талент Васава развіўся ў выдзяленай Балгарыі, сваім бясмерцём ён аб'явіўся працяглым сюжэтам навадняга мінулага. Нельга думаць, што Васаў не жыў саваёй эпохай. Але і ў паэтычнай «Эпапей забытых» і ў яго рэалістычнай прозе на сучасныя тэмы мы сустракаем той жа ідэал, якім жыла нацыянальна-вызваленчая эпоха. Гэтым ідэалам (сваёмо або несваёмо)

Пэсіі змаганя Добры Чытулава, вершы Петкі Р. Славейкава і іх менш таленавітых сучаснікаў дахоць пафасам гераічнай барацьбы супраць прыгнёту.

Вершы першага з найвялікшых балгарскіх паэтаў, рэвалюцыйнага дэмакрата Хрысты Боцева выяўляюць вышэйшы момант перадызваленых нацыянальных імкненняў. Рэвалюцыйна-рэалістычны змест гэтых вершаў быў вырашаны ў форме, выключнай па дэкалансаванні і прастане. Лейтэматывам паэзіі Боцева была барацьба за свабоду, дзейная любоў да народа. Гэта паэзія адзінаства слова і дзеяння, жыцця і смерці, праўды і хвастаня, шчырасці і непаўторнай вобразнасці.

Жыццё, дзейнасць і смерць Хрысты Боцева — самае прабудзівае і глыбокае лютра балгарскі рэалінасці ў перадызваленую эпоху. Але найшэраўшае пазычанае адстраванне гэтай эпохі знаходзім у творчасці выдатнага паэта і празаіка Івана Васава. Наглядзець на тое (а можа быць, якра дзякуючы гэтаму), што творчы талент Васава развіўся ў выдзяленай Балгарыі, сваім бясмерцём ён аб'явіўся працяглым сюжэтам навадняга мінулага. Нельга думаць, што Васаў не жыў саваёй эпохай. Але і ў паэтычнай «Эпапей забытых» і ў яго рэалістычнай прозе на сучасныя тэмы мы сустракаем той жа ідэал, якім жыла нацыянальна-вызваленчая эпоха. Гэтым ідэалам (сваёмо або несваёмо)

У гэты вечар у кіно прыйшло многа гэсцей пагранічнага горада. З адным я пагутарыў.

— Я сам з Малдавіі, — прадставіў мяне малады чалавек. — Прашу ў тэатры пагутарыць з вамі ў камандзіроўцы. Прозвішча — Плічынскі. Мне асабіста вельмі спадабалася сістэма працы кінатэатра без кантраля. Па-першае, гэта свядчыць пра дэра да гледчага, які ідзе ў кінатэатр. Кожнаму прыёму самаму адварачы кантроль з тым, каб яго не правяралі. І я думаю, што ўжо час даяраць гледзку. Такое мэрпрыемства карыснае.

Тут вечарамі перад пачаткам кіна-вечараў арганізоўваюцца выступленні самадзейных артыстаў, лектараў, грамадскіх дзячюў.

З добрым настроем прыходзяць жыхары горада ў адзін з лепшых кінатэатраў. Пакідаючы яго, кожны нясе ў душы цэлыя словы падзякі калектыву кінатэатра за яго старанную працу.

В. МІХНЮК.

Прыемна, калі табе давараюць

У кніжна, што заходзіць у фэе брэсцкага кінатэатра «Мір», на творы з'яўляцца прыемнае дазвіненне. Звычайна пры ўваходзе стаў кантраля, цыпер на гэтым месцы кінатэатра тымба і надлісам «Кінатэатр прыёмнае кантраля». Якія ж вынікі гэтага новаўвядзення, што гавораць пра яго гледчыя?

Мы пагутарым з дырэктарам кінатэатра Анатолем Фёдаравічам Кутай.

— Работе кінатэатра без кантраля, — гаворыць ён, — пераўтварыла ўсе нашы надзеі. Нам гэты вельмі прыемна.

Перад пачаткам аднаго з сеансаў я пагутарыў з некаторымі наведвальнікамі. У гэты дзень на экране дэманстравалі мастацкі фільм «Наследнік». Жадючымі паглядзець было хочаць абдыбай.

— Што вы можаце сказаць аб рабоце кінатэатра па-новаму?

— Вось некаторыя адказы: — Ведаецце, вельмі прыемна, калі табе давараюць, — сказаў інструктар абкома камсомола Віктар Цымбалюк.

Прыкладна тое ж самае сказалі і другія брэсчане.

В. МІХНЮК.

НА КНІЖНАЙ ПАЛІЦЫ

Выйшлі з друку і паступілі ў продаж наступныя кнігі мастацкай, дзіцячай літаратуры, выдадзеныя Дзяржаўным выдавецтвам Беларусі.

Павеі і Воляга Бояры, Закаханья. Раман. Твор аб росце сацыялістычнай свядомасці ў чэшскай моладзі, аб пошуках шляхоў да праўды, за якую змагаюцца чэшскія пралетарыят на чале з камуністамі. Пракладзана чэшскай мовы В. Крайко і А. Мажэйкі. Мастак А. Кашкувч. Тыраж 5 тыс. экз., стар. 348. Цана 73 кап.

Аляксей Карпюк. Мая Гродзеншчына. Нарыс. Паездкі па сёлах і гарадах Гродзеншчыны, цікавыя знаёмствы і шчырыя гутаркі з рабочымі і калгаснікамі далі магчымасць аўтару сабраць багаты матэрыял пра сённяшні дзень аднаго з куткоў Беларуска-беларускага краю, прыкметна тым зменш, што абдыбася ў жыццё людзей за газы Савецкай улады. Мастак Ю. Пуцунскі. Тыраж 5 тыс. экз., стар. 60. Цана 7 кап.

Янка Маўр. Збор твораў у двух тамах. Том I. Апрача навукова-фантастычнай апавесці «Чалавек ідзе», сюды ўвайшлі пераважна раннія творы аўтара пра жыццё працоўных

у капіталістычных і каланіяльных краінах, пра іх барацьбу за сацыяльнае і нацыянальнае вызваленне. Прадмова Яўг. Замерфелда. Мастак М. Гуціев. Для сярэдняга і старэйшага ўзросту. Тыраж 20 тыс. экз., стар. 656. Цана 1 руб. 20 кап.

У. Суцееў. Хто сказаў «мяў»? Для дашкольнага ўзросту. Малюнкі аўтара. Тыраж 75 тыс. экз., стар. 20. Цана 9 кап.

Кастусь Кірэнка. Сад піянерскі. Вершы. Для сярэдняга ўзросту. Малюнкі І. Накрасана, Вокладка і тэтул В. Ціхановіча. Тыраж 6 тыс. экз., стар. 56. Цана 7 кап.

Павел Вежынаў. Сляды застаюцца. Апавесці. Для сярэдняга ўзросту. Прыгоднікі твор вядомага балгарскага пісьменніка, у якім расказваецца, як некалькі хлопчыкаў і дзяўчычкі, рызыкуючы сваім жыццём, выкрылі групу дэзертаў і дапамагалі органам дзяржаўнай бяспекі злавіць бандытаў. Пераклаў з балгарскай мовы Ніл Гілевіч. Малюнкі В. Заборана. Тыраж 7 тыс. экз., стар. 216. Цана 39 кап.

літасяна барацьба двух класаў. Творчасць Смірненскага, якая цалкам прыпадае на пачатак 20-х гадоў, працягвае лінію Боцева, канкрэтызае вобразы і метафары Яварава, і перш за ўсё паглыбляе і асэнсоўвае рэвалюцыйны рамонтызм Палінава; яна застаецца для нас апафеозам сацыялістычнай рэвалюцыі.

Эпапея «Верасень» — твор аб разгромным паўстанні балгарскага народа ў 1923 г. — гэты паэтычны вобраз гераічнай рашучасці, блізкай, і ўсё такі адметнай ад нацыянальна-вызваленчай гераікі. Аўтар эпапеі, сучаснік Смірненскага, Гэо Мілеў, знайшоў новы паэтычны сродак для выяўлення гэтай гераікі — інтанацыйна-рытмічны верш. Гэта быў не эксперымент, а прадукт самай рэвалюцыйнай рэалінасці. У творы яўна адчуваецца ўплыў Ул. Маякоўскага. Чытачу няцяжка заўважыць, як творча скарыстаў Мілеў прыклад Маякоўскага. Дарчыя напаміны, што творчы сувязі паміж балгарскай і рускай паэзіяй — савецкай літаратурай належыць да асноўных традыцый развіцця балгарскай літаратуры.

У 20-я — 30-я гады расце лік паэтаў дэмакратычнага антыфашысцкага фронту, паэтаў-сацыялістаў. К канцу 30-х гадоў гэты этап развіцця балгарскай рэвалюцыйнай паэзіі дасягае вышэйшага моманту ў паэзіі Н. Вапшарава.

Смірненскі гарачым позіркам углядаўся ў раніцу новай эры, ён бачыў, як учарашні раб становіўся гаспадаром жыцця. Яго мары, яго паэтычныя імкненні сталі жывой і канкрэтнай рэалінасцю ў паэзіі Вапшарава. Гэра нагадзіцца з балгарскай і перадавой замежнай крытычнай думкай, што лірычны герой Вапшарава — рэвалюцыйны змагар супраць фашызму, рабочы, творца жыцця і ў той жа час — вялікая чалавечая асоба, якая ўзвысцілася над сваім часам. Гэты лірычны герой у вершах Вапшарава адкрывае нам не толькі псіхалагічны і логічны рэвалюцыі, але і выяўляе ідэальны і жыццёвы вартасці, пры дапамоце якіх чалавек дасягае вышэйшага самапазнання. Гэта лірычны герой з сацыялістычнай свядомасцю і сацыялістычным рысамі. Праца для яго — сінонім жыцця. Праца не толькі яго паніжы і этычна-эстэтычнае катары, але проста катары, дзейнасць — праца, перада якою час застаецца бясшляхым; праца ў сваёй бясшляхым пераўтварэння і свабоды — жалезная гістарычная заканамернасць, праца — шлях у бясшляхым і непераможная любоў да жыцця. Герой Вапшарава любіць і тады, калі ён ненавідзіць. Яго вера — псіхалагічная патрэба і сродак супраць духоўнай смерці, вера — ідэальны і маральны імператыву эпохі.

Так, лірычны герой Вапшарава — гэта гістарычна канкрэтны вобраз, але і недасягалым ўзор, які асвятляе нам шляхі ў бясшляхым.

Боцеў загнўў маладым у барацьбе з турэцкімі бабшубукамі, Смірненскі ў свае дваццаць чатыры гады быў скопчаным хваробай бедных — сухотамі, у росквіце жыцця быў замучаны і расстраляны фашыстамі Вапшараў. Гэта — неўміручыя паэты трох выдатных эпох балгарскай паэзіі. Мы гаворым аб іх заўчаснай смерці не дзеля эфекту, але каб падкрэсліць іх некампіраміскасць, вернасць этычнай сваёй барацьбе і сваёму паэтычнаму слову. Смерць ухваляючы іх бясшляхым, і імяны гэтых паэтаў з'яўляюцца найлепшымі сінонімамі балгарскай паэзіі, крытэрным барацьбы і імкненняў для ўсіх пакаленняў. Яны былі крыніцай натхнення ў часы антыфашысцкай барацьбы гераічна-партызан і іх паэтаў, для якіх слова было дзеяннем, самадданным подзвігам.

І зусім натуральна, што пасля верасня 1944 г. новая балгарская паэзія з самага пачатку выступіла як паэзія адкрыта палітычная, з улюбенымі сюжэтамі і матывамі з духоўнага і эмацыянальнага свету недалёкага мінулага, які паэзія эмацыянальна-рацыянальных рэфлексій.

Аб музычных творах, напісаных рускімі, зарубешнымі і савецкімі кампазітарамі школьнікам расказала музыкантаўца Т. Шчарбакова.

Вакальныя і інструментальныя творы М. Мусаргскага, П. Чайкоўскага, Р. Пукста, Я. Цікоўска, Д. Кабалевскага, Р. Шумана выканалі артысты А. Астремскі, Л. Талкачова, Я. Цвятэва, А. Стэрлі, Ю. Матраев.

На маскоўскай сцэне

У Вялікім тэатры Саюза ССР адбылося выступленне саліста Беларускага дзяржаўнага тэатра оперы і балета М. Гіліні «Іван Сусянін» ён выканаў партыю Сабііна.

Выступленне беларускага спевака мела вялікі поспех.

Бібліятэка Палаца культуры Беларускага гомельскага абласнага цэнтра

На выдатны прадастаўленыя работы выдзялена пэна — малавук жыццям.

Найбольшыя поспехі ў творчай вычурнай рабаванні дэмакратычнага Тэатра Глущанскага, рабаванка ўвады гумава-тэхнічных вырабаў Георгія Махрушчына, вучня 10-а класа 19-а сярэдняй школы Віктара Кошалева, малара Леаніда Дубіна, рабаванкі фабрыкі піяніна Аля Амельчанкі.

Некаторыя з твораў, прадстаўленых на выставе (нашморт «Грыб» Тамары Глущанскай), выканалы на прафесійным узроўні.

Метадычную дапамогу студыі аказвае абласны Дом народнай творчасці. Селета студый зніжаны Саюз мастакоў БССР і замацаваў за ёю кансультацыйна-мастака М. Данчына.

Барысаўскі выканок дапамагае студыі сродак на яе патрэбы. На жаль, дырэктар Дома культуры М. Малчанскі не знайшоў часу наведваць заняткі і, наглядзець на неаднаразовыя просьбы, не можа забяспечыць студыю неабходным інвентарам і асвятленнем.

Засноўшы пачатковыя асновы выяўленчага мастацтва, студыйцы прыступаюць да вывучэння кампазіцыі, названа ўдасканальваючы малавук і жыццям. Чарговае выдзяленне работ студыйцаў будзе сапраўды мастацкай, на ёй будучы эканаваны першы самастойны працы самадзейных мастакоў Барысава.

С. МІРЗАЯН, кіраўнік студый.

Выстаўка твораў студыйцаў

У культурным жыцці Барысава адбылася значная падзея — у Дом культуры імя М. Горькага адкрылася трэцяя выстаўка работ удзельнікаў студый выяўленчага мастацтва.

Студыя была створана больш трох год назад. Спачатку ў ёй займалася 12 чалавек. Цяпер тут 38 рабочых, служачых і навучнікаў Барысава прысвечваюць мастацтва сваёй волі ад працы час.

Экспанаты выстаўкі пераканальна сведчаць, што тры гады работы студый не былі марна патрачаны. Людзі, якія прыйшлі ў студыю не ведалі, як трываць аловак у руцэ і як карыстацца фарбамі, дэзалеі авалодаць асновамі выяўленчага мастацтва.

На выставе прадстаўленыя работы выдзялена пэна — малавук жыццям.

Найбольшыя поспехі ў творчай вычурнай рабаванні дэмакратычнага Тэатра Глущанскага, рабаванка ўвады гумава-тэхнічных вырабаў Георгія Махрушчына, вучня 10-а класа 19-а сярэдняй школы Віктара Кошалева, малара Леаніда Дубіна, рабаванкі фабрыкі піяніна Аля Амельчанкі.

Некаторыя з твораў, прадстаўленых на выставе (нашморт «Грыб» Тамары Глущанскай), выканалы на прафесійным узроўні.

Метадычную дапамогу студыі аказвае абласны Дом народнай творчасці. Селета студый зніжаны Саюз мастакоў БССР і замацаваў за ёю кансультацыйна-мастака М. Данчына.

Барысаўскі выканок дапамагае студыі сродак на яе патрэбы. На жаль, дырэктар Дома культуры М. Малчанскі не знайшоў часу наведваць заняткі і, наглядзець на неаднаразовыя просьбы, не можа забяспечыць студыю неабходным інвентарам і асвятленнем.

Засноўшы пачатковыя асновы выяўленчага мастацтва, студыйцы прыступаюць да вывучэння кампазіцыі, названа ўдасканальваючы малавук і жыццям. Чарговае выдзяленне работ студыйцаў будзе сапраўды мастацкай, на ёй будучы эканаваны першы самастойны працы самадзейных мастакоў Барысава.

С. МІРЗАЯН, кіраўнік студый.

«Кампазітары—дзецям»

Канцэрт-лекцыя на такую тэму наладзіла для школьнікаў сталіцы канцэртна-лекцыянае бюро Беларускай дзяржаўнай філармоніі.

Аб музычных творах, напісаных рускімі, зарубешнымі і савецкімі кампазітарамі школьнікам расказала музыкантаўца Т. Шчарбакова.

Вакальныя і інструментальныя творы М. Мусаргскага, П. Чайкоўскага, Р. Пукста, Я. Цікоўска, Д. Кабалевскага, Р. Шумана выканалі артысты А. Астремскі, Л. Талкачова, Я. Цвятэва, А. Стэрлі, Ю. Матраев.

На маскоўскай сцэне

У Вялікім тэатры Саюза ССР адбылося выступленне саліста Беларускага дзяржаўнага тэатра оперы і балета М. Гіліні «Іван Сусянін» ён выканаў партыю Сабііна.

Выступленне беларускага спевака мела вялікі поспех.

Бібліятэка Палаца культуры Беларускага гомельскага абласнага цэнтра

На выдатны прадастаўленыя работы выдзялена пэна — малавук жыццям.

Найбольшыя поспехі ў творчай вычурнай рабаванні дэмакратычнага Тэатра Глущанскага, рабаванка ўвады гумава-тэхнічных вырабаў Георгія Махрушчына, вучня 10-а класа 19-а сярэдняй школы Віктара Кошалева, малара Леаніда Дубіна, рабаванкі фабрыкі піяніна Аля Амельчанкі.

Некаторыя з твораў, прадстаўленых на выставе (нашморт «Грыб» Тамары Глущанскай), выканалы на прафесійным узроўні.

Метадычную дапамогу студыі аказвае абласны Дом народнай творчасці. Селета студый зніжаны Саюз мастакоў БССР і замацаваў за ёю кансультацыйна-мастака М. Данчына.

Барысаўскі выканок дапамагае студыі сродак на яе патрэбы. На жаль, дырэктар Дома культуры М. Малчанскі не знайшоў часу наведваць заняткі і, наглядзець на неаднаразовыя просьбы, не можа забяспечыць студыю неабходным інвентарам і асвятленнем.

Засноўшы пачатковыя асновы выяўленчага мастацтва, студыйцы прыступаюць да вывучэння кампазіцыі, названа ўдасканальваючы малавук і жыццям. Чарговае выдзяленне работ студыйцаў будзе сапраўды мастацкай, на ёй будучы эканаваны першы самастойны працы самадзейных мастакоў Барысава.

С. МІРЗАЯН, кіраўнік студый.

Кніжныя скарбы—народу Тэхнічная бібліятэка чыгуначнікаў

Шырока інфармуе сваіх чытачоў аб кніжных навінках тэхнічная бібліятэка Гомельскага Палаца культуры імя Ул. І. Леніна. На яе падліку — каля 15 тысяч кніг на тэхнічны, аб перадавым метадах працы на чыгуначным транспарце. Кніжны фонд папаўняецца. У мінулым годзе на набыццё літаратуры выдаткавана 19 тысяч рублёў.

Кожны вечар у бібліятэку прыходзяць машыністы, кагатары, інжынеры, стралачнікі—людзі розных прафесій і ўзростаў. Пастаянна карыстаюцца паслугамі бібліятэкі 1 323 чыгуначнікі вузла. У мінулым годзе ім выддана 10 108 кніг.

Актыўным чытачом з'яўляецца памочнік машыніста, студэнт 5 курса Беларускага інстытута інжынераў чыгуначнага транспарту Уладзімір Пакаташкін. За мінулы год ён прачытаў звыш 60 тэхнічных кніг. Ужо сёлета ў яго фармулары запісана 8 навінак. Многа чытаюць электрамонтэры Югэн Відаль, кагатар Канстанцін Падух, памочнік машыніста Віктар Пуствайтэй, праваднік Іван Панаенкі і іншы чыгуначнікі.

Часта наведвае бібліятэку начальнік гомельскага аддзялення Беларускай чыгуначнай інжынер І. Сыцько. Ён цікавіцца работай бібліятэкі, уважліва сочыць за папаўненнем кніжнага фонду, дае слушныя парады бібліятэкарам.

У бібліятэцы ўвагу чытачоў прыцягвае выстаўка на тэму «Навіны тэхнічнай літаратуры». Тут знаходзіцца кнігі ў дапамогу чыгуначніку.

Рэгулярна вышываюцца інфармацыйныя бюлетэны «Навіны навукі і тэхнікі», «Новыя кнігі», «Рацыяналізацыя і вынаходніцтва».

Бібліятэка мае 20 пераважак кніг на лінейных станцыях і раз'ездах. Добра прапагандаюць кнігі рухавод С. Караеў са станцыі Прыбар, білетны касір І. Несваронак з Касцюковікі, справавод Н. Шаўцова са станцыі Шарыбаўка і інш.

У мінулым годзе бібліятэка арганізавала і правала некалькі канферэнцый чытачоў на прадпрыемствах Гомельскага вузла. Рабочыя і інжынеры паравозага дэпо абмеркавалі кнігу «Рассялі аб брыгадах камуністычнай працы на чыгуначным транспарце». Работнікі 21 дыстанцыі пунці прынялі ўдзел у абмеркаванні кнігі В. Панава, М. Тройкава, і М. Тарбана «Дэляд драўляных шпалар». Канферэнцыя чытачоў па кнізе Г. Уруціна і В. Шчарбакова «Апільненне і вентыляцыя судова-матэрыяльных пасажырскіх вагонаў» з поспехам прайшла ў рэзерве правадніку.

У тым, што тэхнічная літаратура трымаўла ўвайшла ў жыццё чыгуначнікаў Гомельскага вузла, вялікая заслуга прапагандацтва кнігі Р. Лейкінай і Р. Уровіч. Яны робяць усё, што ў іх сілах, каб кнігі няспынным патокам ішлі з бібліятэчных паціў у шырокія масы чытачоў.

В. СЯМЕНАУ, У. ТАНАНА.

Чытаюць рабочыя

Да апошняга часу прапагандай вытворча-тэхнічнай літаратуры многія бібліятэкі займаліся вельмі мала. У пачатку мінулага года ў кніжнае фойе бібліятэкі Віцебскага дынавага камбіната і аэрамагнітнага заводу «Перамога» Гродзенскага вобласці мелася толькі ўстаўлена літаратура па тэхніцы. У бібліятэцы Лідаўскага заводу сельскагаспадарчага машынабудавання таксама не было такіх кніг. А кіра можа прызнаць нармальным, калі не можа даць бібліятэка гродзенскіх тэхнічных кніг з кніжным фондам у дзевяць тысяч экзэмпляраў мела ўсёго 43 кнігі па пытаннях тэхнікі?

Праведзены ў нашай рэспубліцы дзевяцімесячны прапаганда тэхнічнай літаратуры дапамог ліквідаваць многія з гэтых недахопаў. Палепшылася камплек